

Morda največji filozof Zahoda in temeljni teoretik razsvetljenstva, **Immanuel Kant**, je v leta 1794 napisanem eseju Spor fakultet med drugim spregovoril o vprašanju, »Ali človeški rod nenehno napreduje k boljšemu?«

Ne gre seveda za vprašanje narurne zgodovine človeštva, marveč za celoto (universorum) ljudi; torej za vprašanje napredka družbe kot take. Pravzaprav gre za eno izmed osrednjih razsvetljenskih vprašanj, ki močno temelji tudi v možnosti postavljanja moralnih predpostavk vseh človekovih dejanj. Te razsvetljenske predpostavke so v devetnajstem in dvajsetem stoletju doživele popoln kolaps, ki bi lahko močno podkopal Kantovo stališče, ki izhaja iz preučevanja človeške zgodovine, da temu vsekakor je tako - človeški rod venomer napreduje k boljšemu.

Iz fotogalerije:

{rokbox album=|myalbum| thumbcount=|5| title=|Likovni umetniki za Darfur, Foto: Jernej Prodnik|}images/phocagallery/2009/02/umetnikizadarfur/*{/rokbox}

Pri tem vprašanju se moramo zato še enkrat za sekundo ustaviti pri vprašanju narave, ki bi ga lahko zvedli tudi na zamejitev materialnega. Družba, ki večino svojega delovanja vlaga v materialno in napreduje izključno po tej plati, za seboj pušča družbeno, zgodovina nravi postane nepomembna. Preroškost, o kateri se Kant sprašuje, zato vsekakor ni nemogoča ... »če prerokovalec sam naredi in priredi dogajanja, ki jih že vnaprej oznani«.

Če parafraziram Kanta: ko voditelji ljudstva grozijo, da državi grozi propad (ali kar celotnemu svetovnemu finančnemu sistemu), ki so ga povzročili sami, je preroštvo povsem na mestu. Ne samo to, nezmotljivo lahko predvidimo, kakšen bo izid. Kar so sejali bodo tudi želi.

Kant se ne ustavlja, ampak nadaljuje z branjem ideološke podlage dejanj. Ko politiki pravijo, »da je treba jemati ljudi takšne kakršni so, ne pa takšnih kakršni bi morali biti« to pomeni: »takšni, kakršne smo jih naredili z nepravilno prisilo.« Družbena pogojenost, prvič, in drugič,

Prispeval Jernej Prodnik
Petek, 20 Februar 2009 22:50

---

odkrivanje poante družboslovnih teorij, ki se ukvarjajo z trivialnim empiricizmom skoraj izključno tega, kar je.

Do danes se ni spremenilo nič, le da so potvorjene besede, ki so nekdanje nekaj veljale. Spremenilo se jim je osnovni pomen. Racionalno se uporablja le še v povezavi z racionalizacijo, le-ta pa nima prav veliko z racionalnimi dejanji, po katerih so tako klicali razsvetljenci, prav nasprotno, opravka ima izključno z neracionalnostjo. Ta so pripeljala do stanja, ki zahteva racionalizacijo pri delavcih. Ali če povemo naravnost, kot se danes le s težavo govori naravnost: odpuščanja, nižanja plač in klestenja pravic. Pri tej besedi zato ne gre več niti za evfemizme, ampak preprosto za potvarjanje. Čeprav na prvi pogled Kant nima prav veliko opraviti z dogodkom, ki se je v petek, 13. februarja, zgodil v Koroški galeriji likovnih umetnosti v Slovenj Gradcu, bi to težko bilo dlje od resnice. Prireditev ima naslov Likovni umetniki za Darfur. **Tomo Križnar**

je odprl razstavo svojih fotografij te sudanske pokrajine, potujočo razstava umetnikov, ki bodo preko prodaje del darovali za to pokrajino denar, pa je bila dopolnjena z glasbenim koncertom in debato Toma Križnarja na eni ter novinarko

Marjano Vončina
na drugi strani.

Prireditev ima veliko s Kantom zaradi mnogih razlogov, prvi je gotovo, da je svet bil že nekaj časa v prostem padu, kjer je staval izključno na materialno, ostalo pa puščal ob strani. S tem je razviti Sever/Zahod med drugim povzročal kolateralno škodo kjer je bilo potrebno, da si je roparsko priskrbel material za nadaljevanje svojega »napredka«. Svoje premoženje je staval le na enega konja, in to ni bil konj, ki bi ga Kant hotel videti.

O vprašanju, kako premagati apatičnost, s katero se vedno pogosteje soočamo, smo povprašali **Toma Križnarja**, ki je za bralce Bajte ponudil nekaj odgovorov.

{vimeo}3300028{/vimeo}

Povsem kolateralna škoda, ki v zadnjih desetletjih strmo narašča, je tudi Darfur, ki je peskovnik velesil, v katerem z lopatko in kangljico krementijo velika, zavaljena in neotesana otročad, neozirajoč se na človeštvo. To ni nič novega, prav tako pa nas podobe umirajočih in hirajočih pikslov na televiziji težko še prizadanejo. Daleč stran od naših oči so le še preblisk realnosti, prej virtualna ne-resničnost, če parafraziramo gospoda Murka, ki se je prijavil k besedi.

A Križnar ima s Kantom za opraviti še veliko več, predvsem s klicem po premagovanju apatičnosti, po nujnosti politične aktivnosti, brez katere stvari ostajajo kot so. Po tem, da od politikov, ki so del problema, zahtevamo, da končno opravijo svojo dolžnost, ne pa stojijo ob strani. Tomo Križnar je revolucionar, borec z mlino na veter, ki prisega na sanjanje podnevi, saj si takrat lahko izbiramo sanje. Glavni razlog, da je Kant postal prepričan, da človeštvo

Prispeval Jernej Prodnik
Petek, 20 Februar 2009 22:50

---

napreduje k boljšemu je bila prav francoska revolucija. A razloga ni našel v sami revoluciji ali revolucionarjih, ki so seveda nujno potrebni, a ne zadosten pogoj; našel ga je v drugem znaku, ki je revolucijo le spremljalo. Ne v revolucionarjih, ampak v sopotnikih revolucije in njenih gledalcih, kakor jih je poimenoval. Čeprav sami niso vpleteni v igro, je pri vseh ljudeh po njegovem prisotna želja po soudeležbi, ki meji skoraj na nesebično navdušenje, čeprav je povezano z nevarnostjo. Udeležba v revolucionarni drami ter mišljenje in odnos do revolucije, kot bi zapisal **Tomaž Mastnak**.

Klic Toma Križnarja ne sme ostati spregledan! Ni potrebno, da postanete revolucionarji, postanite vsaj sopotniki revolucije v razmišljanju, v gledanju na svet, ki jo Križnar zahteva in ki jo svet krvavo potrebuje. Poslušajte njegovo sporočilo, ki pravi, da to ni svet, ki si ga ljudje zaslužijo, ampak obenem je svet, ki se ga lahko spremeni na boljše. Revolucionar je za nas, da smo mi lahko le njegovi sopotniki, ki smo izvedeli o nedopustnih stvareh. Priznati in zavedati se, je prvi korak k spremembam. Vaš prvi in komaj kaj težaven korak je lahko podpis peticije na spletni strani slovenske [Amnesty International](#), h kateri je pozval Tomo Križnar na prireditvi, da je potrebno moro v Darfurju, ki se kot rak začenja širiti po sosednjih pokrajinah, končati.

Svetovni popotnik, humanitarni delavec in borec za človekove pravice **Toma Križnar**, v pogovoru z novinarko Dnevnika

Marjano Vončina

. Gre za odlomek iz debate, ki je potekala po otvoritvi razstave Umetniki za Darfur, v njej pa sta poznavalca razmer v Sudanu in bližnji okolici spregovorila o politični umeščenosti Darfurja v geopolitičnem sistemu, pritiskih na Slovenijo ob posredovanjih preminulega dr. Janeza Drnovška, nujnosti po pritisku na politike, prihodu kalašnikov, ki so spremenili poprejšnje odnose itd. Posnetek je dolg 14 minut.

{vimeo}3302138{/vimeo}

Na koncertu je zaigral kantavtor **Tomaž Pengov**, med drugim eno svojih najbolj znanih pesmi, "V nasmehu nekega dneva".

{vimeo}3300525{/vimeo}

Prispeval Jernej Prodnik
Petek, 20 Februar 2009 22:50
